

καθ' ἑαυτόν, ὅταν δὲν δύναται νὰ σοὶ πορίσῃ τὴν γλυκυτάτην τῶν ἀπολαύσεων, τὸν πολυτιμότεον τῶν θησαυρῶν; Τί ὠφελεῖ ἡ δόξα, ὅταν δὲν ἀκτινοβολῇ ἐπὶ τοῦ προσφιλὸς μετώπου, καὶ τί εἶναι ὁ βίος ὅταν παρέρχηται μακρὰν ἐκείνης, ἣν λατρεῖς τις; Νὰ ἦναι τις σουλτάνος, ὁ πλουσιώτατος, ὁ ἰσχυρότατος καὶ ὁ σεβαστότατος τῶν Ὀθωμανῶν, καὶ νὰ φθονῇ πτωχὸν καὶ προγεγραμμένον ποιητὴν ἀγνωστον, δυστυχῇ, μετ' οὐ νὰ ἦναι πρόθυμος ν' ἀνταλλάξῃ τὴν ἰσχύον καὶ τὸ βασιλείον του!...

Διατὶ ν' ἀκολουθῇ τὴν νέαν ἐκείνην; ἔλεγε πάλιν· μήπως ἐλησμόνησα ἐπὶ μίαν στιγμὴν τὰς ἀλύσεις, αἵτινες μὲ δεσμεύουσιν ἐπὶ τοῦ θρόνου τοσοῦτον ἰσχυρῶς, ὅσον αἱ δεσμεύουσιν τὸν ἐπάρατον κατὰδικον; Διατὶ νὰ μ' ἐρωτήσῃ τίς ἤμην, καὶ διατὶ νὰ ἔχω τὴν ἀδυναμίαν νὰ τὴν ἀφῇσω νὰ τὸ μαντεύσῃ;

[Ἐπεται συνέχεια]

Κ.

ΠΙΣΤΟΛΙΟΝ ΤΟΥ ΑΓΩΝΟΣ

[Ἀναμνηθεὶς τῆς περιστάσεως Ἐκθέσεως ἐπὶ τῇ ΚΕ' Μαρτίῳ]

Τὰ πλήθη συνωστίζοντο ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ Πολυτεχνείου, ἐν ἣ ἐτελεῖτο ἡ ἐκθεσις τῶν μνημείων τοῦ Ἱεροῦ Ἀγῶνος καὶ ἦτο ἡμέρα ἐροτάσιμος διὰ τὸν λαόν, διότι ἐπετρέπετο, αὐτῷ ἐλευθέρως καὶ δωρεάν, νὰ ἐπισκεφθῇ καὶ νὰ θαυμάσῃ ὅλα ἐκεῖνα τὰ κειμήλια τοῦ ἔθνους.

Πάσης ἡλικίας καὶ παντὸς γένους ἀνθρώποι, ἀναμῖξ, ἀπετέλουν ἡμικύκλια πρὸ ἀξιοθαυμάστου τινὸς ἱστορικοῦ ἀντικειμένου, πρὸ τῆς εἰκόνης μεγάλου ἀρχηγοῦ, ἢ πρὸ τοῦ ξίφους ἥρωος φιλέλληνος ἵσταντο δὲ ἄφωνοι καὶ συγκεκινημένοι, ἵνα ἀκροασθῶσι τῶν λόγων αὐτοκλήτου τινὸς ἱστορικοῦ, ἀφηγουμένου παντοῖα ἀνέκδοτα, ἀναγόμενα εἰς τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, ὅπερ ἦτο πρὸ αὐτῶν ἐκτεθειμένον.

Καὶ ἡκροῶντο πάντες μετὰ σεβασμοῦ τῆς διηγήσεως τῶν ἐξαίσιων ἐκείνων ἀνδραγαθμάτων, εἰς αὐτοὺς εἶχον λάθει μέρος, τοῦ ἐνὸς ὁ πατήρ, ἢ ὁ πάππος τοῦ ἐτέρου.

Εἶτα δὲ ὁ ὁμιλος κατὰλίπων τὴν θέσιν τοῦ εἰς νέους ἐπισκέπτας, ἐκινεῖτο, ὅλος ὁμοῦ, ἵνα θαυμάσῃ ἄλλο πάλιν ἱερὸν λείψανον καὶ ἀκροασθῇ ἄλλης συγκινητικωτέρας ἱστορίας.

*

Μεταξὺ ὅλων ἐκείνων τῶν ἐπισκεπτῶν, παρηκολούθουν μετὰ προσοχῆς διὰ τῶν βλέμματων μου, γέροντα πολὺν καὶ ἔρρυτιδωμένον, κρατοῦντα εὐλαβῶς διὰ τῆς ἀριστερᾶς τὸν ἐφθαρμένον πῖλόν του, ἐνῶ διὰ τῆς δεξιᾶς ἡρείδετο ἐπὶ ὀξῶδους χόνδρῃς βακτηρίας. Κατ' ἀρχὰς πάντες παρεμέριζον πρὸ τοῦ ἐρειπίου ἐκείνου τοῦ χρόνου, ἀφίνοντες αὐτῷ ἐλευθέρην τὴν διόδον· ἀλλ' εἶτε διότι ὁ γέρων δὲν ἠνέει τὴν ἀπονεμομένην αὐτῷ τιμὴν, εἶτε διότι δὲν ἠθελε νὰ ἐπωφεληθῇ αὐτῆς, ἀπέμενε πάντοτε ὀπισθεν τῶν ἄλλων.

Καὶ ἐνῶ ἐκείνοι τὸν ἐλησμόνου, ἐπιδιδόμενοι εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν ἐκθεμάτων,

ἐγὼ παρεῶρων ταῦτα, ἀποῦ μάλιστα τοσάκις τὰ εἶχον ἰδῇ, ἵνα μελετήσω τὸ ζῶν ἐκεῖνο μνημεῖον τοῦ Ἱεροῦ Ἀγῶνος.

Οὐδ' ἡ θέα ἐν τούτοις, οὐδ' ἡ ἀκρόασις τῶν σχετικῶν διηγήσεων, προῦξένουν τὴν ἐλαχίστην ἐντύπωσιν εἰς τὸν πρεσβύτερον. Οἱ οφθαλμοὶ του, οἱ ὁλοὶ καὶ δακρύδρεκτοι, οὐδαμῶς ἀνεπαύοντο, ἀλλ' ἐπλανῶντο νωχελῶς περὶ ἡμᾶς· εἶτα δ' ἀκαριαίως, ὡς φερόμενοι ὑπὸ μαγνητικῆς δυνάμεως, ἐστρέφοντο καὶ προσηλθύντο πλαγίως εἰς ἄγνωστον τι σημεῖον. Τότε τὰ χεῖλη του τὰ συσπλεγόμενα βιαίως, ἵνα συγκρατήσῃσι φθογγὴν τινα ἢ στεναγμόν, ἠνοίγοντο ἀδιοράτως, καὶ μετὰ τῆς βραδείας καὶ ἡχῶδους ἀναπνοῆς του, βεβαίως συνανήρχετο ἐκ τοῦ στήθους του ἐννοιά τις μεστή αἰσθήματος καὶ πόνου!

Οὐδὲν ἠδυνάμην νὰ ἐννοήσω.

Ἐπασχεν ὁ γέρων, ἐταράσσετο, συνεκινεῖτο, ἀλλὰ τὰ ὄμματα του ἐδήλουν, ὅτι αἰτία τῆς ταραχῆς του, δὲν ἦσαν τὰ ὑπὸ τῶν ἄλλων θαυμαζόμενα καὶ τεχνολογούμενα ἀντικείμενα.

*

Ἐξαίφνης, ἀπεσπάρθη βιαίως ἐκ τοῦ ὁμίλου καὶ προέβη ταχέως ὀλίγα βήματα, πρὸς ὑψηλὴν πυραμίδα, ἐφ' ἣς ἀνῆρτητο ἀναμειγμένῃ διάφορα ὄπλα. Ἀλλ' ἔστη πάλιν ἐν τῷ μέσῳ τῆς αἰθούσης, διότι δὲν ἦτον εὐχερὲς ἡ διαβάσις. Τὸν παρηκολούθουν κατὰ πόδας, διαγκωνίζοντα τὸ ῥεῦμα τοῦ πλήθους, ὡς ὁ κωπηλάτης τὰ κύματα, καὶ κατωρθώσαντα νὰ πλησιάσῃ πρὸς τὸ τρόπαιον ἐκεῖνο.

Τὰ βλέμματά του, τὴν φορὰν ταύτην, προσηλώθησαν ἀτενῶς ἐπὶ τοῦ συμπλέγματος τῶν ὄπλων καὶ δύο δάκρυα ἔρρευσαν ἐπὶ τῶν ὠχρῶν περειῶν του.

— Αὐτὸ εἶνε! ἐψιθύρισε μετὰ συγκεκινημένης φωνῆς· ἐγείρων δὲ τὴν χεῖρα, ἐθώπευσε περιπαθῶς παλαιόν, ἐσκωριασμένον πιστόλιον.

— Σοὺ εἶπα, γέρο, πῶς δὲν πρέπει νὰ ἐγγίξῃς ἐκεῖ! Σοὺ τὸ εἶπα, τρεῖς φοαὶς ὡς τώρα· ἔκραξεν ἀγροϊκὸς τις φύλαξ.

Ἡ χεὶρ τοῦ γέροντος κατέπεσε καὶ ἠκούσθη βαρὺς στεναγμός.

Ἐξηκόντισα βλέμμα ὀργίλον κατὰ τοῦ ἀγενοῦς φύλακος καὶ ἐπλησίισα ἔτι μάλλον, διότι ἤμην περίεργος ν' ἀνταγρῶσω ἐπὶ τοῦ ἀνηρτημένου δελτίου, τὸ ὄνομα τοῦ μεγάλου ἀρχηγοῦ, εἰς ὃν ἀνῆκε βεβαίως τὸ ὄπλον ἐκεῖνο.

Ἀλλ' οὐδὲν ὄνομα, ἐνδοξον ἢ ἀσημον, εἶδον ἐπ' αὐτοῦ. Ἀπλῶς ἦτο κεχαραγμένη ἡ ἀπέρिटτος καὶ μυστηριώδης ἐπιγραφή:

ΠΙΣΤΟΛΙΟΝ ΤΟΥ ΑΓΩΝΟΣ.

Ὁ γέρων βραθεὶς συγκεκινημένος ἔτρεμε κατ' ὅλον αὐτοῦ τὸ σῶμα. Παρ' ὀλίγον ἐπιπτεν, ἂν δὲν τὸν ὑπεστήριζον διὰ τῆς χειρὸς μου, ἂν δὲν ἐτιθέμην ὡς φοραγὸς μετὰ αὐτοῦ καὶ τοῦ συνωστίζομένου πλήθους.

Ἐστράφη ἵνα μὲ εὐχαριστήσῃ. ἐγὼ δὲ τῷ ἔτεινα τὸν βραχίονα.

— Εὐχαριστῶ! μοὶ εἶπε, πρκατηρῶν

δυσπίστως τὴν κίνησιν τῆς χειρὸς μου καὶ ὡσεὶ ἀρνούμενος.

— Αὐτὸ εἶνε; ἠρώτησά τότε, ἀσυνήδητως, ὡς ἐξ ἐνστίκτου, φέρων τὸ βλέμμα πρὸς τὸ πιστόλιον καὶ τείνων ἐκ δευτέρου τὸν βραχίονά μου.

— Αὐτὸ εἶνε! ἀπήντησε καὶ ἐκεῖνος ἀφηρημένος· στρέψας δὲ καὶ περιβαλὼν ἅπαξ ἔτι, διὰ θωπευτικοῦ βλέμματος, τὸ μυστηριώδες πιστόλιον, ἀπεσπάρθη ἐκ τῆς θέσεως ἐκείνης, καὶ ἀφέθη νὰ ὀδηγηθῇ παρ' ἐμοῦ ἔξω τῆς αἰθούσης, ὡς παιδίον, ἀναυδος, ἀνευ θελήσεως.

*

Παρὰ τὴν ἐξόδον, κατελήφθη πάλιν ὑπ' ὀργῆς. Δὲν ἴστατο ἐκεῖ ἄλλος αὐθαδῆς φύλαξ, ἀλλ' ἀνέμενεν ὁμας νέων κακολόγων καὶ φιλογελῶτων. Μόλις εἶδον τὸν ἀγνωστον γέροντα, ἐξηκόντισαν κατ' αὐτοῦ σειρὰν ὅλην λογοπαιγνίων, ὧν τὰ εὐφρέστερα ἐπὶ μάλλον μὲ παρώξυνον.

Μόνος ἐγὼ ἠννύουν, ὅτι ἡ ἀτημέλητος ἐνδυμασία του καὶ ὁ τρόπος, καθ' ὃν τὸν ὑπεστήριζον, ἐπέσυρον τὰ ἀσεβῆ βέλη των· ἀλλ' ἂν ἔβλεπον καὶ οὗτοι τὰ δάκρυά του, μετὰ πόσης προθυμίας θὰ ἤρχοντο νὰ τὸν ἀντακουφίσωσιν!

Εἰς τῶν νέων ἐκείνων, ὁ νεώτερος τῶν ἄλλων, ἠρυθρία. Ἐνόμισα, ὅτι ἡσχύνετο διὰ τοὺς συντρόφους του. Ἀλλ' ὄχι. Αἰτία τοῦ ἐρυθρήματός του, ἦτο τὸ πῆγμα, ὅτι δὲν εὗρισκε καὶ αὐτὸς κατὰλληλὸν τι σκῶμμα. Ἀλλὰ τὸ εὖρε· καὶ δεικνύων με δι' ἐνὸς βλέμματος.

— Θὰ εἶνε ὁ ἐπιστάτης τοῦ Γηροκομείου! ἐψιθύρισε.

*

Ἡ φράσις αὕτη, ἐξήτημισεν ὅλην μου τὴν ὀργήν. Τί νὰ γείνῃ; ἐμειδίασα καὶ ἐγὼ· ἐξηκολούθησα δὲ τὸν δρόμον μου μετὰ τοῦ γέροντος, ὅστις μετὰ κόπου πολλοῦ κατήρχετο τὰς πλατείας μαρμαρίνους κλίμακας τοῦ Πολυτεχνείου.

Κάτω εἰς τὴν αὐλήν, ἐδέησε νὰ ἀναπυθῇ ὀλίγον, καθίσας ἐπὶ τῆς τελευταίας βαθμίδος. Ἐκεῖ μὲ ἠρώτησε, ἐξετάζων με διὰ παραδόξου βλέμματος.

— Τὸ εἶδες καὶ σύ, παιδί μου;

— Ναί.

— Αὐτὸ εἶνε! τὸ ἴδιο. Αὐτὸ εἶνε! τὸ ἐγνώρισα προχθές καὶ ἦρθα νὰ τὸ ξαναῖδῶ καὶ σήμερα. Σοὺ φαίνονται παρὰ ξένα τὰ λόγια μου καὶ θὰ μὲ πέρνης γιὰ τρελλό. Μὰ δὲν μ' ἔμπορῃ νὰ φαντασθῇ ἄνθρωπος, ὅ,τι παθῶ ἐγὼ ὅσῃ ξαναβλέπω ἐκεῖνο τὸ μακρὸν, τὸ σκουριασμένον πιστόλι. Νοιώθω πόσο θάβηλες νὰ μάθης τὴν ἱστορίαν τοῦ θὰ σοὺ τὴν πῶ, γιὰτὶ ἐστάθηκες καλὸς γιὰ μένα. Ἐλα πάμε νὰ καθήσωμε ἐδῶ ἀπ' ἔξω, δεξιά, 'ς τὸ γεφύρι· ἐκεῖ θὰ μ' αὐστὲς μονάχοι. Γιὰ νὰ μοῦ πῇς καὶ σύ, πῶς ἔτυχε νὰ βρεθῇ ἐδῶ μέσα, ὕστερα ἀπὸ πενήντα ἐφτά χρόνους, τὸ πιστόλι ποῦ ἐσημαδεψα τὴ μάνα μου, αὐτὸ τὸ ἴδιο πιστόλι ποῦ τὴν ἀφῆκε 'ς τὸν τόπο...

*

Ἐστὴν ἐννεός, ἐξετάζων τὴν μορφήν

τοῦ ἀπαισίου ἀνθρώπου, ὅστις, τόσον ἀπό-
νως, ἐξωμολογεῖτο τὸ φρικώδες τερον τῶν
ἐγκληματῶν· ἀλλὰ ματαίως ἀνεζήτουν ἐν
τοῖς ὀφθαλμοῖς του, τὴν ἀγρίαν ἐκφρασιν
τῶν μητροκτόνων. Ἡ πρὶν συννεφωθεῖσα
ὄψις του, εἶχεν αἰθριάσει καὶ ἡρέμως μὲ
ἡτένιζον τὰ ὄμματα του.

— Μὴν τρομάξεις, παιδί μου. Τώρα θὰ
μάθης τὴν ἀλήθειαν· ἐπανελάθε. Ἐχéis
ἀκουστά, τὴν μεγάλη καταστροφὴν ποῦ γί-
νηκε ἔς τὸ Φάληρο ἔς τὰ 1827; Τὴν πα-
ραμονή, ἀνήμερα τοῦ Ἀι-Γεωργίου, ἦρθε
ὁ πατέρας μου νὰ μᾶς ἰδῇ· ἦταν καταλυ-
πημένος καὶ βαρυανασπένάζε, γιατί μπρο-
στὰ ὅς τὰ μάτια του, εἶδε τὸν Καραϊ-
σκάκη νὰ πέφτη, ἀπ' τὴν ἄτιμην μπάλα
ποῦ τὸν σκότωσε.

Ἀπὸ χθές, μᾶς εἶπε, ποῦ δὲν ζῇ πλιὶ
ὁ μεγάλος ἀρχηγός, δὲ ἔμπορεῖ χριστιανός
νὰ ζήσῃ, μήτε ἔς τὴν Ἀθήναν μήτε ἔς τὰ
χωριά. Πρέπει νὰ φύγετε καὶ σείε· ἐσύ,
γυιέ μου, εἶσαι λαβωμένος· ἀκόμη δὲν εἶσαι
γὰ πόλεμον, εἶδε πηγαίναμε μαζύ. Τώρα
νὰ πάρῃς τὴ μάνα σου καὶ νὰ τραβήξετε,
ὅπου βλέπουν τὰ μάτια σας. Ἐγὼ γυρίζω,
γιατί, σήμερ' αὔριο, θὰ πολεμήσωμε πάλι.
Ὁ Θεὸς νὰ δώσῃ νὰ σᾶς ξαναῖδῃ. Μὰ
κυτόταζε καλά! Δὲ θέλω νὰ πέσετε ἔς τὰ
χέρια τῶν Τούρκων. Ἄν τύχη καὶ σᾶς
πιάσουν, ἀκουσε καλά· πρώτη σου δουλειὰ
εἶνε νὰ σκοτώσῃς τὴ μάνα σου καὶ ὕστερα
πολέμησε ὅσῳ ἔμπορῃς. Δὲ θέλω τὴ γυ-
ναίκα μου, δὲ θέλω τὴ μάνα σου, νὰ τὴν
ἀγγιζοῦνε οἱ Τούρκοι. Νὰ ἔχῃς τὴν εὐχὴ
μου, κἄμε, ὅτι σοῦ λέγω, καὶ ἄς ἔχω ἐγὼ
τὸ κρῖμα. Ἀλλεῖως, νὰ ἔχῃς τὴν κατάρρα
τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ πατέρα σου τὴν κατάρρα!

✱

Ἦμουν τότες, εἰκοσι χρονῶ λεβέντης·
μὰ εἶχα μὲ μπάλα, δυὸ δάχτυλα ἀπάνω
ἀπὸ τὸ γόνατο, καὶ δὲ ἔμπορεῖς νὰ πο-
λεμήσω. Ἀκόμη τώρα, ὅταν πιάνουν τὰ
κρυώματα, μὲ βασανίζει καὶ μὲ πονεῖ.
Ἐν τῷ χωρίῳ βρισκούμαστε μόνο ἐγὼ καὶ
ἡ μάνα μου· οἱ ἄλλοι, ὅσοι μποροῦσαν νὰ
φύγουν, ἦταν φευγάτοι. Ἡ μάνα μου, ἦταν
τριανταπέντε χρονῶ, μὰ τὴν ἔπενε μόνο
γιὰ εἰκοσιπέντε. Μὴν κυττάξεις τώρα, ποῦ
δὲν ἔχει πλιὶ ἔμμορφαις γυναίκαίς. Ἐκείνη
ἦταν ἀγγελοκαμωμένη ψηλή, περήφανη,
καὶ ἔμμορφη, ὅσο ἔμπορεῖ νὰ γίνη γυναίκα.
Καὶ ὁ πατέρας μου, ὅταν δὲν ἐπολεμοῦσε
ἐκαθόντανε καὶ τὴν ἐκαμάρωνε, ἀπὸ τὸ
πρῶτ' ὡς τὸ βράδυ. Γιατί, ἦταν καὶ ἄλλο
ζηλιάρης... Ὅταν μᾶς ἀφῆκε γιὰ νὰ κατεβῇ
ἔς τὸ Φάληρο, ἀποφασίσαμε νὰ μείνωμε
ἀκόμη, ὡς νὰ ἰδοῦμε πῶς θὰ ἀπογίνη ὁ
πόλεμος. Μὰ τὴν ἄλλη μέρα, ἐμάθαμε τὴ
φοβερὴν καταστροφὴν τοῦ Φαλήρου.

Ἐμάθαμε πῶς ἐσκοτώθηκε μὲ μὴν
τόσους ἄλλους ἀρχηγούς καὶ ὁ Τούσας
Μπότζαρης καὶ ἐπήραμε ἀπόφασι, πῶς ἐ-
πῆγε ἀντάμα καὶ ὁ πατέρας μου, γιατί
ἐπολεμοῦσε ἔς τὸ πλευρό του.

Τότε ἐπήραμε τὸ δρόμον νὰ φύγωμε ἀπὸ
τὸ χωριό. Ἐγὼ ἐκούτσαινα, γιατί ἡμουν
λαβωμένος καὶ ἡ μάνα μου ἐσήκωνε ἓνα
καλάθι μὲ ψωμί. Δὲν ἤξερα καὶ μεῖς,

ποῦ ἐτραβούσαμε. Ἐν καθέ γωνιά, ἀπὸ
πίσω ἀπὸ κάθε δέντρο, ἐφοβούμαστε μὴν
πεταχτοῦν οἱ Τούρκοι. Ἐβαστοῦσα ἔς τὸ
χέρι τὸ πιστόλι μου, καὶ συχνόβλεπα τὸ
τσακμάκι ἂν εἶν' ἔς τὴ θέσι τοῦ. Αὐτὸ τὸ
ἴδιον πιστόλι ποῦ εἶδες. Τὸ γνωρίζω ἐγὼ,
ὅπως ἔξερε ἡ μάνα τὸ παιδί της· ἔχει δυὸ
καρφάκια ἔς τὸ χέρι καὶ μὴ σπαθιά δυ-
νατή, τὸ σημάδεψε καὶ τὸ χάραξε ὄντες
τραβούσαμε ἔς τὴν Ἀκρόπολιν μὲ τὸ Φα-
βιέρο. Ἀχ καὶμένα χρόνια! πῶς ἐφτεροῦ-
γαζε ἡ καρδιὰ μέσα ἔς τὰ στήθεια μας
καὶ πῶς ἐριχνώμαστε μὲ κλειστά μάτια,
μέσα ἔς τὴ φωτιά!

✱

Ἀξάφνα, ἔς ἓνα δρόμον— μόνο ἐγὼ τὸν
ἔξερω ἐκεῖνο τὸ δρόμον καὶ πηγαίνω συχνά
ἐκεῖ, μὲ ὅλα μου τὰ γεράματα— ἀξάφνα.
βλέπω καὶ ἔρχονται ἀπὸ μακρὰ, τρεῖς
Τούρκοι! σηκώνω τὴ μάνα μου καὶ τὴ ρί-
χνω πίσω ἀπὸ ἓνα φράχτη, ποῦ ἔλαχε
ἐμπρός μας· σκαλόνω, καὶ πηδῶ καὶ ἐγὼ
μέσα. Ἐλεγα πῶς δὲ μᾶς εἶδαν οἱ Τούρ-
κοι· μὰ ἀπὸ μέσα, ἦταν ἄλλοι τέσσερες·
ἐγύρισαν τὰ τουφέκια καταπάνω μας, καὶ
ἐκινήσαν νὰ μᾶς πιάσουν. Ἀπὸ τὴ μὴ
μεριά, μᾶς κυνηγοῦσαν, ἀπὸ τὴν ἄλλη, ὁ
φράχτης, καὶ ἀπ' ἔξω οἱ ἄλλοι τρεῖς. Τί
νὰ κάμωμεν; Ἐγύρισα νὰ ἰδῶ τὴ μάνα
μου· ἦταν κατακίτρινη ὅταν τὸ κερί.

— Βοήθησέ μας Παναγία μου, ἐφώναζε.

Οἱ Τούρκοι ἐσίμωσαν. Τότε ἐσήκωσα
τὸ πιστόλι μου καὶ ἐτοιμαζόμουν νὰ τρα-
βήξω μέσα ἔς τοὺς τέσσερες, ποῦ μᾶς ση-
μάδευαν.

— Ἄν ἔρῃς ἓνα, μένουν ἀκόμη ἔξη
μου εἶπε ἡ μάνα μου. Δὲ γλυτόνωμε. Θυ-
μήσου, γυιέ μου, τὴ κατάρρα τοῦ πατέρα
σου καὶ σκότωσε ἐμένα πρῶτα!

— Τὴ μάνα μου νὰ σκοτώσω! Θέ μου,
παναγία μου! βοήθησέ μας, ἐφώναξα.

— Ἄν δὲ μὲ σκοτώσῃς, θὰ ἔχῃς τὴ
κατάρρα τοῦ πατέρα σου. Νὰ τοὺς ἤρθαν·
τράβα!

Ἐκείνη τὴ στιγμή, ὁ ἓνας εἶχε σιμώση
πολὺ κοντὰ· ἔφερνε τὸ χέρι του νὰ τὴν
ἀρπάξῃ ἀπ' τὰ μαλλιά· θυμήθηκα τὴ μαύρη
κατάρρα, καὶ τὴν ἐσημάδεψα· μὰ δὲν ἐπῆ-
γαινε τὸ χέρι μου νὰ τραβήξω. Τὰ ἄλλα
τουφέκια, ἦταν ὅλα καταπάνω μου. Δὲν
ἔβλεπα πλιὶ· καὶ τὸ δάχτυλό μου μονά-
χο του ἐκουνήθηκε.

Μὰ δὲν ἀφίνει ὁ Θεὸς νὰ σκοτωθῇ ἡ
μάνα μὲ τὸ χέρι τοῦ παιδιοῦ... Τὸ μπα-
ροῦτι δὲν ἤρε φωτιά.

Ὁ Τούρκος, τὴν ἀρπάξε ἀπ' τὰ μαλλιά
καὶ τὴν ἐσφουρογύρισε. Ἐξανασήκωσα τὸ
τσακμάκι· μὰ πρὶν προφτάσω νὰ τραβήξω,
καὶ ἐγὼ δὲ ἔξερω ἔς ποιόν, τὸ πιστόλι ἔ-
λειπε ἀπ' τὸ χέρι μου καὶ τὸ κρατοῦσε
ἡ μάνα μου!

— Δὲ θέλω τὴ γυναίκα του, δὲ θέλω
τὴ μάνα σου νὰ τὴν ἀγγιζοῦνε οἱ Τούρκοι!
Ἐφώναξε αὐτὰ τὰ ἴδια λόγια, ποῦ εἶπε
ὁ πατέρας μου τὴν ὕστερη φορὰ· καὶ μᾶς
ἔς τὸ σπάρραγμα ποῦ τῆς ἔκανε τὸ ἄτιμο
χέρι τοῦ Τούρκου, ἀδίασε καταμεσῆς ἔς τὰ
στήθεια της, τὸ δικό μου, τὸ ἴδιο μου πι-
στόλι...

✱

Βλέπεις πῶς κλαίω; ὄντες ἡμουν νέος
ἐπήγαινα ἔς τὸ ἴδιο μέρος καὶ τῆς ἔκανα
συλλεϊτούργην καὶ ἔκλαια... Θαρρῶ πῶς
τὴν βλέπω ἀκόμη χάμω, αἰματοκυλισμένη.
Ἐμένα δὲ μὲ σκότωσαν οἱ Τούρκοι... Μὲ
εἶδαν λιγοθυμισμένο καὶ ἀδειασαν ἀπάνω
μου τὰ τουφέκια των. Καὶ καμμιὰ μπάλα
δὲν εὐρέθηκε νὰ μοῦ κόψῃ τὴ ζωὴ!...

Δὲν ἔξερω μήτ' ἐγὼ, πῶς εὐρέθηκε ὕστερ'
ἀπὸ καιρὸ ζωντανός... Καὶ ἔπρεπε νὰ πε-
ράσουν ἀπὸ τότες, πενήντα ἐφτὰ χρόνια,
νὰ γυρίσουν οἱ καιροί, καὶ νὰ μὲ φέρῃ ἡ
μοῖρα ἐκεῖ γιὰ νὰ ἰδῶ πάλιν πρὶν πεθάνω
τὸ πιστόλι ποῦ ἐσκοτώθηκε ἡ μάνα μου!...

✱

Ἀφῆσέ με τώρα, παιδί μου, θέλω νὰ
κλάψω καὶ μοναχός μου. Πήγαινε ἔς τὸ καλὸ
καὶ συλλογίσου καλὰ ἐσύ καὶ ὅσοι τύχει ν'
ἀκούσουνε αὐτὴ τὴν ἱστορίαν, τί θάμμα γί-
νηκε, γιὰ νὰ βρεθῇ ἐκεῖ μέσα αὐτὸ τὸ πιστό-
λι, καὶ νὰ στέκεται περήφανο περήφανο
μέσα ἔς τὰ φλάμπουρα καὶ τὰ χρυσᾶ ἄρματα,
ποῦ ἐβάσταζαν ἔς τὰ τιμημένα χέρια τοὺς
οἱ πλιὸ μεγαλῆτεροι ἀρχηγοὶ καὶ καπετά-
νιοι.

ΙΩΑΝΝΗΣ Μ. ΔΑΜΒΕΡΓΗΣ.

ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΝ ΠΑΣΧΑ

Διὰ τῆς ἀσυνήθους ἐκείνης τύχης τῶν
ἀνθρώπων, τῆς ἐπικρατούσης κατὰ τὰς
παρχμονὰς τῶν ἐορτῶν, προσημαίνεται τὸ
Πάσχα. Αἱ οἰκογένειαι πᾶσαι προετοιμά-
ζονται νὰ ὑποδεχθῶσιν εὐπρόσωποι τὴν
μεγίστην καὶ χαρμοσυνοτάτην ἐορτήν. Αἱ
οἰκίαι καθαρίζονται· φορέματα ἐορτάσιμα
ράπτονται· ψυχὰι διὰ τῆς ἀφέσεως τῶν
ἁμαρτιῶν ἀποπλύνονται τοὺς ῥύπους· τὴν
ὀφθῆκην τὴν τέως συνωφρυνμένην ἐκ
τῶν κρομμύων καὶ τῶν ἐλαιῶν τῆς τεσσα-
ρακοστῆς, χαροποιοῦσι ποικίλα καὶ ὀρε-
κτικώτατα πασχαλινὰ· οἱ ἄμνοι σφαζόμε-
νοι, πληροῦσι τοὺς ὀβελοὺς, καὶ τὰ ὠά, τὰ
κόκκινα ἐκεῖνα ὡς τῆς Λαμπρῆς, πληροῦσι
τὰ κύνιστρα καὶ τοὺς καλάθους.

Μόνον εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ δυστυ-
χοῦς Ἀλεξάνδρου, μίαν τῶν ἐγχιροτοτέρων
τῆς πόλεως οἰκογενειῶν, ἡ χαρμώδης
εἰκὼν τῆς ἐορτασίμου παρασκευῆς δὲν ἐ-
πικρατεῖ—φεῦ! Ἀλλ' ἡ σκαιότης ἐκείνη,
ἡ βυθίζουσα εἰς ἡμίφως ἀπαισίον τὴν οἰ-
κίαν καὶ εἰς λύπην κατηφῇ τὰς ψυχὰς,
ὅταν ἀνθρώπος φθῇ ἐπὶ κλίνης θανάτου,
ἡ σκαιότης ἐκείνη ἐπιρρίπτει τὸν πέπλον
αὐτῆς τὸν βαρύν, ὡς μέλαν νέφος ἀποτρέ-
πον τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου τῆς χαρᾶς.

Διότι ὁ Ἀλέξανδρος εἶνε ἀσθενής.

✱

Εἶνε θλιβερωτάτη ἡ ἱστορία τοῦ δυ-
στυχοῦς τούτου νέου. Εἶνε μόλις εἰκοσι-
πενταέτης, καὶ αἱ τελευταῖαι του ἡμέραι
ἀνέτειλαν· βάσκανος μοῖρα τῷ ὄρισε νὰ
τελειώσῃ τὴν ζωὴν πρὶν ἢ τὴν ἀρχίσῃ—
νὰποθάνῃ εἰς τὸ ἄνθος τῆς νεότητος
φθοικίος. Ἐκπλήττεσθε; λυπεῖσθε; Καὶ
διὰ τί; οὐδὲν τούτου κοινότερον, ἀπλού-
στερον, φυσικώτερον. Τὰ πράγματα διέ-
τρεξαν φυσικωτάτην πορείαν: Ὁ Ἀλέ-